

Centrum Ochrony Mokradel

ul. Żwirki i Wigury 101 lok. 1.135, 02-089 Warszawa

e-mail: cmok@bagna.pl, www.bagna.pl

Uwagi Centrum Ochrony Mokradel zgłoszone w ramach konsultacji drugiej wersji projektu Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Część dokumentu	Proponowana zmiana	Uzasadnienie
Załącznik 2: Analiza SWOT dla Celu 4. Przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, a także wykorzystanie zrównoważonej energii	Analiza przyjmuje wartości emisji gazów cieplarnianych z sektora LULUCF za raportem KOBIZE 2018, który niewłaściwie uwzględnia emisje z torfowisk (porównaj Kotowski W. 2021. Oszacowanie emisji gazów cieplarnianych z użytkowania gleb organicznych w Polsce oraz potencjału ich redukcji. Fundacja WWF Polska). Po ich uwzględnieniu zgodnym z wytycznymi IPCC okazuje się, że sektor ten nie jest pochłaniaczem, lecz znaczącym źródłem emisji gazów cieplarnianych. Postulujemy uwzględnienie cytowanego źródła w analizie i przeprowadzenie adekwatnego wnioskowania.	Analiza SWOT musi opierać się na aktualnym stanie wiedzy, z uwzględnieniem wszystkich dostępnych źródeł. Pominięcie raportu podważającego wielkości emisji raportowane przez KOBIZE jest więc błędem - należy założyć, że kolejne raporty mogą zostać skorygowane w oparciu o nową wiedzę na temat emisji z odwodnionych torfowisk.
Załącznik 2: Analiza SWOT dla Celu 5. Wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi takimi jak woda, gleba i powietrze	Aktualny zapis: "Niska jakość gleb w połączeniu z niedoborami wody oraz niekorzystną strukturą agrarną i słabą kondycją finansową często skutkuje zaprzestaniem działalności rolniczej i porzuceniem gruntów. W przypadku, gdyby proces ten przybrał zbyt dużą skalę może to nieść za sobą szereg niekorzystnych następstw środowiskowych i ekonomicznych wynikających z zaniechania tradycyjnego, rolniczego charakteru użytkowania." Postulujemy dopisanie, że porzucanie gruntów	Grunty wycofywane z użytkowania ze względów ekonomicznych są najkorzystniejszymi obszarami dla przeprowadzenia restytucji przyrodniczej (renaturyzacji) ekosystemów. Konieczność renaturyzacji zdegradowanych ekosystemów wynika ze zobowiązań w ramach Konwencji o Ochronie Różnorodności Biologicznej (Strategiczny Plan z Aichi) oraz Unijnego Zielonego Ładu. Z punktu widzenia ekologii niegdysiejsze przekształcenie ekosystemów naturalnych (lasów, muraw, mokradel) w ekosystemy rolnicze było ich degradacją, związaną z upośledzeniem większości funkcji i usług ekosystemowych. Dlatego porzucanie gruntów rolnych jest w sposób

	<p>powinno być traktowane również jako szansa dla renaturyzacji, a nie tylko jako zagrożenie.</p>	<p>oczywisty szansą dla powracającej przyrody, a z antropocentrycznego punktu widzenia - szansą na odtworzenie utraconych usług ekosystemowych - sekwestracji węgla, retencji wody, możliwości rekreacji i innych. Uwzględnienie tego faktu w analizie SWOT powinno być podstawą do wnioskowania o wykorzystaniu tej szansy poprzez stworzenie mechanizmów wykupu porzucanych gruntów na rzecz restytucji ekosystemów.</p>
<p>ROZDZIAŁ 2. OCENA POTRZEB I OPIS STRATEGII INTERWENCJI</p>	<p>Aktualny zapis: "Wdrożone zostanie wsparcie w ramach systemów na rzecz środowiska i klimatu (ekoschematy), w ramach których rolnicy, którzy będą na swoich gruntach stosować praktyki rolnicze chroniące gleby, ograniczające presję rolnictwa na jakość wody oraz powietrza będą mogli skorzystać z dodatkowej płatności. Kontynuowane będzie wsparcie dla gospodarstw położonych na obszarach z ograniczeniami naturalnymi i innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW). Powyższe wsparcie ogranicza ryzyko związane z porzucaniem gruntów, a co za tym idzie przyczynia się do poprawy stanu gleb w Polsce." Postulujemy uwzględnienie faktu, iż porzucanie gruntów jest również szansą dla renaturyzacji ekosystemów, a nie tylko zagrożeniem.</p>	<p>Grunty wycofywane z użytkowania ze względów ekonomicznych są najkorzystniejszymi obszarami dla przeprowadzenia restytucji przyrodniczej (renaturyzacji) ekosystemów. Konieczność renaturyzacji zdegradowanych ekosystemów wynika ze zobowiązań w ramach Konwencji o Ochronie Różnorodności Biologicznej (Strategiczny Plan z Aichi) oraz Unijnego Zielonego Ładu. Z punktu widzenia ekologii niegdysiejsze przekształcenie ekosystemów naturalnych (lasów, muraw, mokradeł) w ekosystemy rolnicze było ich degradacją, związaną z upośledzeniem większości funkcji i usług ekosystemowych. Dlatego porzucanie gruntów rolnych jest w sposób oczywisty szansą dla powracającej przyrody, a z antropocentrycznego punktu widzenia - szansą na odtworzenie utraconych usług ekosystemowych - sekwestracji węgla, retencji wody, możliwości rekreacji i innych. Uwzględnienie tego faktu powinno wynikać z analizy SWOT i być podstawą do stworzenia mechanizmów wykupu porzucanych gruntów od rolników na rzecz restytucji ekosystemów.</p>

<p>ROZDZIAŁ 2. OCENA POTRZEB I OPIS STRATEGII INTERWENCJI</p>	<p>W punkcie 2.2.4.2 Opis strategii interwencji dla celu szczegółowego 4 napisano "w polskim rolnictwie istnieją ograniczone (procesami biologicznymi oraz koniecznością utrzymania bezpieczeństwa żywnościowego) możliwości redukcji emisji gazów cieplarnianych". Ponawiamy naszą uwagę z 1. tury konsultacji: postulujemy usunięcie powyżej wskazanego zapisu, lub dodanie niżej, wśród wymienionych potencjalnych sposobów ograniczania emisji, działania polegające na wycofywaniu gruntów torfowych z produkcji żywności.</p>	<p>Wycofanie gruntów torfowych z produkcji żywności nie będzie skutkowało spadkiem bezpieczeństwa żywnościowego, ponieważ dotyczy tylko ok. 6% użytków rolnych. Utrzymanie na nich produkcji żywności zagraża za to bezpieczeństwu publicznemu - w tym żywnościowemu - poprzez uwalnianie gazów cieplarnianych, powodowanie suszy i zanieczyszczanie wód powierzchniowych. Istnieje znaczny potencjał do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych z obszarów rolniczych poprzez podniesienie poziomów wody (zaprzestanie odwadniania) na obszarach występowania gleb organicznych. Emisje gazów cieplarnianych wywołane odwodnieniem tych gleb można oszacować na przeszło 30 Mt ekw. CO₂ rocznie, co stanowi największe źródło emisji z sektora rolniczego (prawdopodobnie ponad 50%). Podniesienie poziomów wody na torfowiskach mogłoby zatem skutkować znaczącym ograniczeniem uciążliwości polskiego rolnictwa dla klimatu. Należy rozważyć dwa scenariusze ich powtórnego nawodnienia: (1) zaprzestanie ich użytkowania (którego koszty, w tym środowiskowe, daleko przewyższają korzyści), np. poprzez ich wykup przez Skarb Państwa na cele odtwarzania ekosystemów i przywrócenia ich funkcji (retencja węgla i wody, ostoja różnorodności biologicznej) oraz (2) utrzymanie produkcji rolnej przy równoczesnym podniesieniu poziomu wody w pobliżu powierzchni terenu i zastąpienie upraw wymagających odwodnień rolnictwem bagiennym, czyli paludikulturą. Jest to koncepcja rozwijana obecnie w wielu krajach Europy oraz zaakceptowana przez Parlament Europejski i Komisję Europejską jako praktyka rolnicza w nowej Wspólnej Polityce Rolnej. Paludikultura pozwala rolnikom osiągać dochody z produkcji pasz, biomasy na cele energetyczne lub materiałów budowlanych (np. z trzciny lub pałki szerokolistnej), przy równoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych czy uwalniania biogenów z takich gruntów oraz zapewnieniu retencji wody.</p>
---	---	--

<p>ROZDZIAŁ 5. OPIS INTERWENCJI: PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE, INTERWENCJE SEKTOROWE I INTERWENCJE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 5.1. Opis interwencji w formie płatności bezpośrednich Ekoschematy - I 4.1-15. Praktyki korzystne dla środowiska i klimatu/ I 4.16. Rolnictwo ekologiczne/ I 4.17. Dobrostan zwierząt</p>	<p>Postulujemy poszerzenie ekoschematu "Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych" również poza obszary objęte PRŚK.</p>	<p>W odpowiedzi na podobną naszą uwagę w pierwszej rundzie konsultacji społecznych Planu Strategicznego WPR, odpowiedziano, iż została ona "częściowo uwzględniona" w analizie SWOT. Po zapoznaniu się z nią stwierdzamy, że istotnie cel 4 uwzględnia paludikulturę i nawadnianie torfowisk i wspomina o retencji węgla, a w celu 5 napisano o zagrożeniach z osuszania torfowisk (emisje CO2 i uwalnianie azotu), a cel 6 dobrze pokazuje skalę degradacji przyrodniczej torfowisk. Skoro więc zagrożenia te dostrzeżono w tak szerokim zakresie, dlaczego nie przekładają się one na adekwatnie szeroko zakrojone działania? Ograniczenie dopłat do retencji wody do dotychczasowych obszarów objętych PRŚK zdaje się celowo pomijać najważniejsze z punktu widzenia retencji obszary znacząco odwodnionych torfowisk. Ekoschemat ten nie jest więc działaniem adekwatnym wobec wyników przeprowadzonej analizy. Ekoschemat ten, jeśli realizowany tylko na gruntach objętych PRŚK, nie będzie znacząco wspierał zmian, które w rolnictwie muszą się dokonać dla ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (wymaga to ponownego zabagnienia zdegradowanych torfowisk, które dziś są w większości użytkowane rolniczo) i dla uzyskania dobrego stanu wód (wymaga masowej renaturyzacji cieków, która musi skutkować okresowymi ich wylewami na grunty rolne w dolinach). Sama płatność retencyjna nie usuwa też tego, co dziś jest dużym problemem – mechanizmu karania rolników za to, że nie skosili w terminie łąki, która była zalana.</p>
--	--	---

<p>ROZDZIAŁ 5. OPIS INTERWENCJI: PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE, INTERWENCJE SEKTOROWE I INTERWENCJE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 5.1. Opis interwencji w formie płatności bezpośrednich Ekoschematy - I 4.1-15. Praktyki korzystne dla środowiska i klimatu/ I 4.16. Rolnictwo ekologiczne/ I 4.17. Dobrostan zwierząt</p>	<p>Postulujemy dodanie ekoschematu Paludikultura.</p>	<p>Analiza SWOT uwzględnia potrzebę promowania paludikultury w Polsce (celu 4). Odnosimy wrażenie, że działanie to nie jest właściwie rozumiane przez Autorów Planu Strategicznego. Nie można mylić paludikultury ze wsparciem do ekstensywnych użytków zielonych lub płatnościami za retencję wody (które de facto mają charakter rekompensaty za stracony przychód). Paludikultura jest systemem produkcyjnego użytkowania mokrych (w szczególności ponownie nawodnionych) torfowisk, które minimalizuje emisje gazów cieplarnianych, jednocześnie zapewniając zysk ekonomiczny. W naszej opinii paludikultura powinna być głównym systemem dopłat do produkcji dostępnym na glebach organicznych przy jednoczesnym zniesieniu możliwości intensywnej produkcji rolnej na glebach organicznych w stanie odwadniania. Paludikultura w wariantcie intensywnym jest uprawą monokulturową gatunków pałki, trzciny lub innych roślin bagiennych, umożliwiającą jednocześnie rozwój biogospodarki materiałowej i energetycznej. Początkowo niszowy charakter takiego ekoschematu nie jest przeszkodą dla jego wdrożenia, natomiast dałby szansę dla przyspieszenia i znacznego zwiększenia skali ponownego nawodnienia torfowisk w Polsce i ograniczenia emisji CO₂ z rozkładu torfu.</p>
--	---	--

<p>Załącznik 5: Wymogi dla wybranych interwencji (I 8)</p>	<p>Wnioskujemy o dopisanie w wymogach obowiązkowych dla wariantu Torfowiska w kolumnie Koszenie Częstotliwość: "Dopuszcza się pokos rzadziej niż raz na dwa lata, jeżeli odrosła drzew i krzewów nie odrastają lub gdy jest to przewidziane w działaniach ochronnych w PO lub w PZO."</p>	<p>Na nielicznych, zachowanych nadal w stanie naturalnym lub zbliżonym do stanu naturalnego, torfowiskach koszenie jest nie tylko niepotrzebne, ale wręcz szkodliwe. Koszenie staje się potrzebne jako metoda czynnej ochrony przyrody, gdy naturalne mechanizmy utrzymujące charakter roślinności torfowiska przestaną działać – najczęściej, gdy zostaną zniszczone przez działania człowieka, takie jak odwodnienie, przesuszenie, długotrwałe użytkowanie łąkarskie. Ingerencje w roślinność będą zwykle tylko protezą tych naturalnych mechanizmów. Koszenie konserwatorskie umożliwia wprawdzie utrzymanie pewnych wartościowych elementów przyrodniczych (w tym cennej roślinności), ale zwykle raz rozpoczęte, musi być ciągle powtarzane. Natomiast naturalne, zachowane w dobrym stanie torfowiska nie wymagają zwykle takiej ochrony czynnej. W efekcie koszenie torfowisk poprawia wartości przyrodnicze torfowisk zaburzonych hydrologicznie (przesuszonych), ale działa na niekorzyść w najlepiej zachowanych torfowiskach naturalnych. Niektóre chronione tam gatunki roślin torfowiskowych, w szczególności lipiennik Loesela, skalnica torfowiskowa, haczykowiec błyszczący, czy błyszcze włosowate, to gatunki dla których nie stosuje się odstępstw od ochrony ścisłej zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 ustawy o ochronie przyrody, umotywowanych prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, par. 8 pkt 1). Oznacza to, iż prowadzenie koszenia, odkrzaczania, czy innych interwencji w siedliskach tych gatunków musi być umotywowane potrzebami ich ochrony, a nie „racjonalną gospodarką rolną”.</p>
--	---	--

Załącznik 5: Wymogi dla wybranych interwencji (I 8)	Wnioskujemy o dopisanie w wymogach obowiązkowych dla wariantu Torfowiska w kolumnie Wymogi specyficzne dla wariantu: Należy uwzględnić zapisane w PZO uszczegółowienia wymogów, np. wycinanie odrośli tylko przy pomocy ręcznego sprzętu, bez stosowania ciągników i ratraków.	Badania prowadzone w Biebrzańskim Parku Narodowym wykazały, że koszenie torfowisk za pomocą ratraków zaburza kępowo-dolinkową strukturę roślinności, prowadząc do zniszczenia siedlisk rzadkich gatunków roślin, występujących na kępach, które są wciskane w głąb torfowiska przez gąsienice ratraka (Kotowski i in. 2013). W przypadku szczególnie dobrze zachowanych torfowisk stosowanie koszenia, a w szczególności koszenia ciężkim sprzętem gąsienicowym, może prowadzić do zniszczenia siedlisk gatunków objętych ochroną.
Załącznik 5: Wymogi dla wybranych interwencji (I 8)	Wnioskujemy o dopisanie w wymogach uzupełniających dla wariantu Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych w kolumnie Koszenie Częstotliwość: "Należy wziąć pod uwagę nie tylko PZO ptasie, ale również PZO siedliskowe, jeśli obowiązuje na danym obszarze."	Wnioskujemy o uwzględnienie zapisów, które znalazły się nie tylko w PZO dla ostoi ptasiej, ale również w PZO dla ostoi siedliskowej, żeby działania nie były ze sobą sprzeczne i żeby ochrona jednego przedmiotu ochrony nie prowadziła do zagrożenia innego przedmiotu ochrony.
Załącznik 5: Wymogi dla wybranych interwencji (I 8)	Wnioskujemy o dopisanie w wymogach dla wariantu Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki w kolumnie Koszenie Częstotliwość: "Dopuszcza się pokos rzadziej niż raz do roku, gdy jest to przewidziane w działaniach ochronnych w PO lub w PZO (należy wziąć pod uwagę nie tylko PZO ptasie, ale również PZO siedliskowe, jeśli obowiązuje na danym obszarze), jednak nie rzadziej niż raz na 5 lat."	Wnioskujemy o uwzględnienie zapisów PZO nie tylko dla wariantu Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych, ale dla wszystkich wariantów na siedliskach potencjalnie torfowiskowych. Specyfika tych siedlisk może być lokalnie bardzo różna, a ze względu na ich wyjątkowe walory przyrodnicze warto każdy potraktować indywidualnie i najlepiej dopasować działania do lokalnej specyfiki siedliska. Poza tym, wnioskujemy o uwzględnienie zapisów, które znalazły się nie tylko w PZO dla ostoi ptasiej, ale również w PZO dla ostoi siedliskowej, żeby działania nie były ze sobą sprzeczne i żeby ochrona jednego przedmiotu ochrony nie prowadziła do zagrożenia innego przedmiotu ochrony.

<p>Załącznik 5: Wymogi dla wybranych interwencji (I 8)</p>	<p>Wnioskujemy o dopisanie w wymogach dla wariantu Ochrona siedlisk łągowych derkacza w kolumnie Koszenie Częstotliwość: "Dopuszcza się pokos rzadziej niż raz do roku, gdy jest to przewidziane w działaniach ochronnych w PO lub w PZO (należy wziąć pod uwagę nie tylko PZO ptasie, ale również PZO siedliskowe, jeśli obowiązuje na danym obszarze), jednak nie rzadziej niż raz na 5 lat."</p>	<p>Wnioskujemy o uwzględnienie zapisów PZO nie tylko dla wariantu Ochrona siedlisk łągowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych, ale dla wszystkich wariantów na siedliskach potencjalnie torfowiskowych. Specyfika tych siedlisk może być lokalnie bardzo różna, a ze względu na ich wyjątkowe walory przyrodnicze warto każdy potraktować indywidualnie i najlepiej dopasować działania do lokalnej specyfiki siedliska. Poza tym, wnioskujemy o uwzględnianie zapisów, które znalazły się nie tylko w PZO dla ostoi ptasiej, ale również w PZO dla ostoi siedliskowej, żeby działania nie były ze sobą sprzeczne i żeby ochrona jednego przedmiotu ochrony nie prowadziła do zagrożenia innego przedmiotu ochrony.</p>
<p>ROZDZIAŁ 5. OPIS INTERWENCJI: PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE, INTERWENCJE SEKTOROWE I INTERWENCJE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 5.3. Opis interwencji II filaru I 8.1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000</p>	<p>Proponujemy zmianę stawek płatności. W projekcie zapisane jest "Stawka płatności - w trakcie kalkulacji</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe - 1568 zł/ha · Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla- 1452 zł/ha · Murawy- 1612 zł/ha · Półnaturalne łąki wilgotne – 1115 zł/ha · Półnaturalne łąki świeże- 1497 zł/ha · Torfowiska – 912 zł/ha (wymogi obowiązkowe) - 1536 (wymogi obowiązkowe i uzupełniające), · Ochrona siedlisk łągowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszczyk, krwawodziób, czajka, dubelt i kulik wielki) - 1055zł/ha · Ochrona siedlisk łągowych wodniczki – 1555 zł/ha · Ochrona siedlisk łągowych derkacza - 1465zł/ha". <p>Proponujemy następujące stawki dla siedlisk potencjalnie na glebach torfowych (chodzi nam tu głównie o rząd wielkości i o różnice względne między wariantami, nie o dokładne wartości co do złotych):</p> <ul style="list-style-type: none"> "· Półnaturalne łąki wilgotne – 1200 zł/ha 	<p>Wyższa stawka za Półnaturalne łąki wilgotne niż za Torfowiska z wymogami obowiązkowymi zapisanymi w obecnym kształcie projektu PS WPR stanowi pokusę do osuszenia torfowiska i pobierania dopłat za łąkę wilgotną - osuszone torfowisko jest łatwiej kosić niż mokre. Sytuacje takie miały miejsce w okresie funkcjonowania poprzedniego PRŚK i należy stanowczo przeciwdziałać ich wystąpieniu. Do osuszania i nieadekwatnie intensywnego użytkowania torfowisk może prowadzić również dysproporcja w wysokościach stawek między wariantem Torfowiska z wymogami obowiązkowymi a wariantami ochrony siedlisk łągowych ptaków. Kolejną kwestią jest dysproporcja w stawkach między wymogami obowiązkowymi i fakultatywnymi w wariantcie Torfowiska. Ta dysproporcja również może skłaniać do prowadzenia nieadekwatnej do potrzeb ochrony danego torfowiska, a wręcz szkodliwej dla jego funkcjonowania, intensyfikacji koszenia. Naszym zdaniem wysokości stawek powinny uwzględniać również ich wpływ na podejmowane przez rolnika wybory pakietów. Jeżeli stawki byłyby ujednolicone, wybór pakietu następowałby zgodnie z rzeczywistymi potrzebami siedliska, a nie kalkulacjami finansowymi. Szczególnie, że, de facto, warianty te obejmują podobny zakres działań na</p>

	<ul style="list-style-type: none"> · Torfowiska – 1200 zł/ha (wymogi obowiązkowe) - 1500 zł/ha (wymogi obowiązkowe i uzupełniające), · Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszczyk, krwawodziób, czajka, dubelt i kulik wielki) - 1200 zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki – 1500 zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych derkacza - 1200 zł/ha" 	<p>podobnych siedliskach. Być może aktualne różnice w stawkach dopłat wynikają z przyjętego za poprzednimi edycjami PRŚ metodami kalkulacji płatności, które bazowały na utraconym przychodzie dla siedlisk łąkowych, natomiast dla torfowisk, muraw i innych siedlisk tzw. marginalnych wynikały jedynie z kosztów działań dodatkowych. Uważamy, że ta metodologia jest nieaktualna. Ostatnie lata pokazały, że torfowiska powszechnie podlegają nowym melioracjom i intensyfikacji produkcji, której towarzyszy utrata walorów przyrodniczych. Oznacza to, że dla torfowisk powinno się przyjąć metodę liczenia kosztów adekwatną jak dla łąk, przy założeniu, że alternatywą dla utrzymywania mechowisk lub szuwarów jest odwodnienie torfowiska i przeznaczenie go na intensywne użytki zielone lub uprawy. Wyrównaniu stawek może też służyć premia za walory przyrodnicze, retencję wody lub dodatkowe wymogi związane z koniecznością podstawowego monitoringu środowiskowego.</p>
<p>ROZDZIAŁ 5. OPIS INTERWENCJI: PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE, INTERWENCJE SEKTOROWE I INTERWENCJE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH</p> <p>5.3. Opis interwencji II filaru I</p> <p>8.2. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków poza obszarami Natura 2000</p>	<p>Proponujemy zmianę stawek płatności. W projekcie zapisane jest "Stawka płatności - w trakcie kalkulacji</p> <ul style="list-style-type: none"> · Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe - 1568 zł/ha · Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla- 1452 zł/ha · Murawy- 1612 zł/ha · Pólnaturalne łąki wilgotne – 1115 zł/ha · Pólnaturalne łąki świeże- 1497 zł/ha · Torfowiska – 912 zł/ha (wymogi obowiązkowe) - 1536 (wymogi obowiązkowe i uzupełniające), · Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszczyk, krwawodziób, czajka, dubelt i kulik wielki) - 1055zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki – 1555 zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych derkacza - 1465zł/ha". <p>Proponujemy następujące stawki dla siedlisk potencjalnie na glebach torfowych (chodzi nam tu</p>	<p>Wyższa stawka za Pólnaturalne łąki wilgotne niż za Torfowiska z wymogami obowiązkowymi zapisanymi w obecnym kształcie projektu PS WPR stanowi pokusę do osuszenia torfowiska i pobierania dopłat za łąkę wilgotną - osuszone torfowisko jest łatwiej kosić niż mokre. Sytuacje takie miały miejsce w okresie funkcjonowania poprzedniego PRŚK i należy stanowczo przeciwdziałać ich wystąpieniu. Do osuszania i nieadekwatnie intensywnego użytkowania torfowisk może prowadzić również dysproporcja w wysokościach stawek między wariantem Torfowiska z wymogami obowiązkowymi a wariantami ochrony siedlisk lęgowych ptaków. Kolejną kwestią jest dysproporcja w stawkach między wymogami obowiązkowymi i fakultatywnymi w wariantcie Torfowiska. Ta dysproporcja również może skłaniać do prowadzenia nieadekwatnej do potrzeb ochrony danego torfowiska, a wręcz szkodliwej dla jego funkcjonowania, intensyfikacji koszenia. Naszym zdaniem wysokości stawek powinny uwzględniać również ich wpływ</p>

	<p>głównie o rząd wielkości i o różnice względne między wariantami, nie o dokładne wartości co do złotówki) :</p> <ul style="list-style-type: none"> "· Pólnaturalne łąki wilgotne – 1200 zł/ha · Torfowiska – 1200 zł/ha (wymogi obowiązkowe) - 1500 zł/ha (wymogi obowiązkowe i uzupełniające), · Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób, czajka, dubelt i kulik wielki) - 1200 zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych wodniczki – 1500 zł/ha · Ochrona siedlisk lęgowych derkacza - 1200 zł/ha" 	<p>na podejmowane przez rolnika wybory pakietów. Jeżeli stawki byłyby ujednolicone, wybór pakietu następowałby zgodnie z rzeczywistymi potrzebami siedliska, a nie kalkulacjami finansowymi. Szczególnie, że, de facto, warianty te obejmują podobny zakres działań na podobnych siedliskach. Być może aktualne różnice w stawkach dopłat wynikają z przyjętego za poprzednimi edycjami PRŚ metodami kalkulacji płatności, które bazowały na utraconym przychodzie dla siedlisk łąkowych, natomiast dla torfowisk, muraw i innych siedlisk tzw. marginalnych wynikały jedynie z kosztów działań dodatkowych. Uważamy, że ta metodologia jest nieaktualna. Ostatnie lata pokazały, że torfowiska powszechnie podlegają nowym melioracjom i intensyfikacji produkcji, której towarzyszy utrata walorów przyrodniczych. Oznacza to, że dla torfowisk powinno się przyjąć metodę liczenia kosztów adekwatną jak dla łąk, przy założeniu, że alternatywą dla utrzymywania mechowisk lub szuwarów jest odwodnienie torfowiska i przeznaczenie go na intensywne użytki zielone lub uprawy. Wyrównaniu stawek może też służyć premia za walory przyrodnicze, retencję wody lub dodatkowe wymogi związane z koniecznością podstawowego monitoringu środowiskowego.</p>
<p>ROZDZIAŁ 5. OPIS INTERWENCJI: PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNIE, INTERWENCJE SEKTOROWE I INTERWENCJE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 5.3. Opis interwencji II filaru I 8.1. Ochrona cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na</p>	<p>W projekcie PS WPR jest zapis "We wdrażanie tej interwencji zaangażowani są eksperci przyrodniczy. Ich rolą jest stwierdzenie występowania danego siedliska lub gatunku ptaka. Nie dotyczy to sytuacji gdy: (...)</p> <p>2) plany ochrony (PO) lub plany zadań ochronnych (PZO) wskazuje na danej działce działania ochronne dla konkretnego siedliska objętego wsparciem w ramach ww. wariantów".</p> <p>Wnioskujemy o dopisanie w tym miejscu: "Jeżeli na danym obszarze obowiązuje równocześnie PZO dla ostoi ptasiej i dla ostoi siedliskowej, priorytetowa</p>	<p>Sytuacja dotyczy najcenniejszych, najlepiej zachowanych torfowisk, o stabilnej hydrologii, które nie wymagają koszenia, a intensywne koszenie jest dla nich wręcz szkodliwe, bo zaburza naturalne procesy. Koszenie torfowisk poprawia wartości przyrodnicze torfowisk zaburzonych hydrologicznie (przesuszonych), ale działa na niekorzyść w najlepiej zachowanych torfowiskach naturalnych. Niektóre chronione tam gatunki roślin torfowiskowych, w szczególności lipiennik Loesela, skalnica torfowiskowa, haczykowiec błyszczący, czy błyszczce włosowate, to gatunki dla których nie stosuje się odstępstw od ochrony ścisłej zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 ustawy o ochronie przyrody, umotywowanych prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia</p>

obszarach Natura 2000	wobec ochrony siedlisk lęgowych ptaków powinna być ochrona siedlisk przyrodniczych jako mniej elastycznych i bardziej wrażliwych".	9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin, par. 8 pkt 1). Oznacza to, iż prowadzenie koszenia, odkrzaczania, czy innych interwencji w siedliskach tych gatunków musi być umotywowane potrzebami ich ochrony, a nie „racjonalną gospodarką rolną”. Na takich dobrze zachowanych torfowiskach często występują gatunki ptaków objęte PRŚK (wodniczka, derkacz, rycyk, kszyc, krwawodziób, czajka, dubelt, kulik wielki). Naturalny stan siedliska torfowiskowego zapewnia również dobre warunki życia dla tych ptaków i szkodliwym błędem byłoby koszenie takiego torfowiska "na siłę", tylko dlatego, że tak wskazuje PRŚK, w tym wyższa dopłata za warianty Ochrony siedlisk lęgowych ptaków niż za wariant Torfowiska.
Załącznik 4: Normy DKR (ang. GAEC) określone na poziomie krajowym w ramach warunkowości	W DKR 2 - Podsumowanie praktyki w gospodarstwie jest zapis: "Na wyznaczonych obszarach podmokłych i torfowiskach rolnicy są zobowiązani przestrzegać zakazu ich przekształcania i zaorywania". Wnioskujemy o zmianę tego zapisu na: "Na wyznaczonych obszarach podmokłych i torfowiskach rolnicy są zobowiązani przestrzegać zakazu ich przekształcania (z wyjątkiem podnoszenia poziomu wody w celu przywrócenia warunków bagiennych) i zaorywania".	Wnioskujemy o doprecyzowanie zapisu, tak, żeby nie uniemożliwiało on restytucji warunków bagiennych na odwodnionych torfowiskach. Podniesienie poziomu wody na torfowisku jest działaniem koniecznym z punktu widzenia międzynarodowych zobowiązań klimatycznych, ochrony różnorodności biologicznej oraz podstawowym z punktu widzenia dopasowania gospodarki na torfowiskach do celów WPR. Nie może być wątpliwości, że tego rodzaju przekształcenie obszarów podmokłych i torfowisk jest dopuszczalne, a nawet wspierane w ramach PS WPR. Jeżeli taki zapis pozostanie, może uniemożliwić wykonywanie działań ochronnych na torfowiskach.